

“नमो तस्स सम्मा सम्बुद्धस्स”

सरभंग जातक

नेष्क्रम्य पारमिताया त्यागादर्श

अनुवादकः

भिच्छु सुवोधानन्द महास्थविर

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स”

सरभंग जातक (बोधिसत्त्व-ज्योतिपाल)

(नेष्क्रम्यपारमिताया-महान त्यागादशं
जायाच्चंगु श्व जातक बाखँ खः ।)

अनुवाचकः
भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर
(गणमहाविहार, ये)

प्रकाशकपिः-
पूर्णबहादुर, मथुरा मानन्धर
चसांद त्वा, ये

प्रकाशकः

जिलाजं-पूर्णबहादुर मानन्धर

म्ह्याय्-मथुरा मानन्धर

चसांद त्वा, येँ

थ्व सफु - प्रथम संस्करण १०००, (द्वोछि)

वैशाख पुह्ली उपलक्षे प्रकाश,

Dhamma.Digital

बुद्ध सम्बत - २५३४

नेपाल सम्बत - १११०

बिक्रम सम्बत - २०४७

इस्वी सम्बत - १९९०

दिवंगत बन्धुपिनि

पुण्यार्थे-धर्मदान,

मथुरा उपासिका

थव सफु धमंदान व्युह्य-

श्रीमती मथुरा मानन्धर

निगू शब्द

थ्व सरभङ्ग जातक बाखँ पालिभाषा वाङ्मय त्रिपिटक ग्रन्थया अन्तरगत जुयाच्चंगु (५५०) न्यासः व न्येपु जातक बाखँया क्रमे थुगु सरभङ्ग जातक (५२२) न्यासः व नि निपुगु जातक बाखँ खः ।

वसपोल महाबोधिसत्वया पारमिता धर्म पुरेयाना बुद्धजुयाविज्याय्त, दशपार मितादि समतिस पारमिता-चर्या पुरेयायां विज्यानाच्चंगु क्रमय् थुगु ज्योतिपाल कुमारया, जीवने नं- नैष्कर्म्य पारमिताया धर्म कथं महात्यागी जुया बोधिसत्वया चर्या यानाविज्यागु जुयाच्चन । थ्व जातक बाखँया विशेषता थथे खने दु- सम्पूर्ण जातक बाखँ सिबे थुगु जन्मे महा धनुर्विद्यां निपुर्णह्य जुया, धनुर्धारि पिन्त त्याका, सुनानं त्याके मफुह्य-प्यंगु दिशाय् च्वँपि धनुर्धारिपिन्त नं, थःयाकःचाँ थःगु लक्षेबाणं इमिगु बाण यात विचय्हे त्वाथला थमं छगू बाणयलक्षेँ प्यखेपाखेँ च्वंगू बाण यात नं लाका थः विजय प्राप्त याय्फुह्य जुल । वसपोल बोधिसत्वं राजा प्रमुख जनता दर्शकपिन्त थःगु धनुर्विद्या शिल्प क्यनेधुंका, उकिया प्रशंसनिय उपहार कथं बारणसि देशया ब्रह्मदत्त राजां लक्ष उपहार व्युगु व, फिंच्यागु करोद धन उपहारप्राप्त तोता- जन,

धन सम्पत्ति फुक त्यागयाना, संसारया विषय भोगं वैराग्यभाव
जुया वसपोल बोधिसत्वं ऋषिभेषकया— महाभिनिष्क्रम
यानाविज्यास्य तपोभूमि विज्यागु जुल ।

थुजागु जातक बाखँ सफु की मनु धाय्का जन्मकया
चवनापिं भाजु मय्जुपिसं स्वयमागु खः । छाया धासा कीपिं
मनुष्य जन्मकया चवनागु केवल पञ्चकाम विषयजक भुलेजुया
जन्मसिंत्ति फुका छोय्त मखु । अपितु इ व्यो कथं गुण धर्म
पालनयाना जन्मयासार पुण्य धर्मनं यायेमागु जुयाचवन ।
कारण की सकले जन्मकया छन्हु मरण धर्मया इ व्यो कथं
थ्व मनुष्य जीवन तोतावनेबले,— माँ बौ, धन जनं उथाय् छुँ
उपकार ज्वी मखु । थमं यानातैगु पुण्य धर्म दत धासा—
धर्महे जक इह-लोकय् परलोकय् नं पुण्यं सुगति प्राप्तयाना,—
निर्वाण शान्ति प्राप्त मजूतलेनं ल्युल्युवया उपकार ज्वीगु
परिशुद्धगु धर्म खः ।

उकिं थुजागुहे धर्मचित्त उत्पन्नयाना थ्व धर्मसफु
प्रकाशयाना—“सब्बदानं धम्मदानं जीनाति” धैगु फुक दानसिबे
धर्मदान बियागु पुण्य उत्तम धयाविज्यागु बुद्ध वचन यात गौरव
तया - येँ चसादो त्वाःया जिलाजँ पूर्णबहादुर मानन्धर म्हाय्
मथुरा, छर्यपिं— सानुराज, नरेन्द्र, सुमित्रा मानन्धर न्हुबाहा
त्रिरत्न, मायादेवी, गंगादेवी, किरण, सरोज सकल परिवार-
पिनि श्रद्धां थ्व धर्मसफु पिदना धर्मदान बियाचवंगु वेकःपिनि
परलोक जुयावैपिं थः बन्धुपिनिगु पुण्यार्थे वेकःपिनि प्रार्थना

(ख)

ख:- दिवंगत अबु दानबाहादुर मानन्धरया जन्म- (बि. सं. १९४६ साल, दिवंगत- २००१ सालय् परलोक जुयादिगु माँ हरि थकुँ मानन्धरया जन्म बि. सं. १९६३ साल, दिवंगत- २०२३ सालय् परलोक जुयादिगु व दिवंगत- दाजु नवराज मानन्धर, तता चौठी मानन्धर, तताजु- पूर्णदेवी मानन्धर पित्त सुगति सुख शान्ती- निर्वाण कामनायासे थुगु धर्मसफु प्रकाशन याना धर्मदान याना दिगु जुल ।

थुगु जातक बाखँ प्रकाश यायेगु बारे मथुरा उपासिका नापं सुश्री विद्यालक्ष्मी पिनि खँल्लाना अनुवादयाय्गु प्रार्थना यात- साधुवाद बिया धर्मदान पुण्यकार्य थमं फुगु ज्या अभिभार कया, थुगु पुण्य संचय याये दुगुलि- विद्यालक्ष्मी यात नं, दातापिनि सपरिवार पित्त नं, अनुवादकया पाखेँ, पुण्ये सहभागी भापा साधुवाद बियाच्चवना ।

सफू अनुवादयाना, प्रेशया ज्या प्रुफ् स्वया पिदनेगु धर्मया ज्यां- दातापिनिगु पुण्य-कार्य सहयोग बियागु कुशल पुण्यं- थ्व लोके बुद्ध धर्म चीरस्थाइ जुय्मा धैगु प्रार्थना नापं सकल सत्व प्राणिपिनि जय मंगल कामना यानागु जुल ।

“चिरं तिष्ठतु सद्धम्मो”

गण महाविहार, येँ
काठमाडौं, नेपाल

अनुवादक-

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

(ग)

५२२. सरभङ्ग जातक

“अलंकता कुण्डलिनो सुवस्था...” थ्व शास्ता बुद्धं
वेलुवनय् महामोगल्लानया परिनिर्वाण जुया विज्यागु बारे
कना विज्यागु खः ।

क. वर्तमान बाखें

सारिपुत्र महास्थविरं तथागत (बुद्ध) या जेतवन
विहारे विज्यानाच्चंगु बखतय् परिनिर्वाणया बचन कया,
वना नालक गामय्, गुगु छेँ जन्मकयाविज्यागु खः, उगु छेँहे
परिनिर्वाण जुयाविज्यात । वसपोलया परिनिवृत जुल धयागु
खँ न्यना, शास्ताबुद्ध राजगृहे विज्याना वेलु वनय् च्वना
विज्यात ।

उगु बखतय् मोगल्लान महास्थविर इसिगिलि-
(पर्वत) या लिक्क कालशिलाय् विहार यानाविज्याना च्वंगु
खः । मोगल्लान स्थविर ऋद्धि-बलया पराकाष्ठा प्राप्तह्य
जुल । वसपोल देव लोक तथा उस्सद (नरक) आदि निगू
थासय् न वना वेफुह्य खः । वसपोल देवलोकय् बुद्धया शिष्य-
पिनि महान् एश्वर्य प्राप्त जुगु व हानं उस्सदनरकय् अबौद्ध

सम्प्रदायिक शिष्यपिनि दुःख सिया च्वंगु खना, स्वयावया मनुष्यपिन्त कनिगु “फलानाह्य उपासक तथा फलानाह्य उपासिकापि फलानागु देवलोके जन्म (उत्पन्न) जुया महान् ऐश्वर्य भोगसम्पत्तिया भोगयाना च्वन धया कनाबिज्याइगु हानं अबौद्ध साम्प्रदायिक शिष्यपिनिपुचलयनं फलानाह्य, फलानापि नरकय् उत्पन्न जुया च्वन लोकपि (बुद्ध) शासनय् श्रद्धावान् जुया तैथिकपिनि त्याग याइगु जुल । बुद्ध-शिष्य-पिनिगु सत्कार बधेजुया वन । अबौद्ध सम्प्रदायिकपिनि पाजुया वन । अले अमिसं स्थविरया प्रति मनय् बैर भाव तयगु यात । तैथिकपिसं सोचय्यात “गबलय्तक थ्व मोग्गल्लान म्वाना च्वनी, छि सेवक शिष्यपि वं थः पाखे स्वका यंका च्वनि, छी पाखे सत्कार घटेजुयावं च्वनि उकिं दयात श्याकेमाः, धया खँ ल्लाना । अले उमिसं स्थविरयात श्याकेगुनिर्ति-श्रमण-गुप्त नां जुयाच्चंहा खुँयात दोछि दां बिल । व खुँ स्थविरयात श्याय्गु निर्ति आपालँ खुँ पासापि नाप ब्वना कालशिलाय् थ्यंकः वन । स्थविर (मोग्गल्लान) नं अपिं वोगु खना ऋद्धिवलं च्वे थाहाँ वना मेथाय् बिज्यात । खुँ तय्सं उखुनु स्थविरयात खंके मफुत । खुँत सरिखुनुनं, वयां सरिखुनुनं ह्निथं खुनु तक लगातार अन वन । वसपोल मोग्गल्लान स्थविरनं उक्त प्रकारं ऋद्धिवलं मेथाय् वना च्वन ।

न्हेन्हु दुखुनु स्थविरया मेगु जन्मया फल बिइगु कर्मया फल बिइगु समय प्राप्त जुल । वसपोल पूर्व-जन्मे कलाया खँ न्येना विश्वास याना माँ वौ पिन्त स्याय्गु इच्छां गाडि तया

यंका जंगलय् यंकल । अन दाखुँत वल धैगु पहलं वँ रूप व सः बदलय्याना, माँ बौ पित्त दाल, सास्तियात । माँ बौ पिनि मिखा दुर्बल जुया बाँलाक मखंगुलिँ, वया काय् धका सिइके मफुत । इपिँ माँ बौपिसं समऊय् जुल कि खुँहे इमित दाया च्वन धका । इमिसं वयाकाय् यात सःता ग्वाहालि फोनाच्वन वयाच्वंह्य खुं डाकां जिमित दायाच्वन । छ्र विस्युँहुँ धयाच्वन । वं सोचेयात, थुमित (माँ बौपित्त) जिँहे दायाच्वना, हानं थुमिसं जितहे लुमंका च्वन । थ्व अनुचित खः धका । अले वं अमित (माँ बौपित्त) आश्वासन बिया, हानं खुँ विस्युँ वन धैगु पह्याना, अमिगु ह्लातुति थमं भरोसा बिया धाल— “माँ ब्वापिँ ग्याय्मत्य खुँ विस्युँ वने धुंकल । थथे धया हानं थःगु छेँहे माँ बौपिँ ब्वना हल ।

व कर्म उबलेयागु (माँ बौपित्त दुःख बिया) वोगु पाप कर्म थुलिमछि समयतकनं खरानी दुने च्वंगु बुलुमि थें दयाच्वन उकिँ आ वया उबलेयागु अकुशल कर्म थुगु अन्तिम जन्मया शरिरे बिपाक फल विइगु समय प्राप्त जुल । वसपोल स्थविर उगु कर्मयागु प्रभावं आकाशे थाहाँ वने मफुत । नन्द-उपनन्द नागराजापित्त दमन याय्फुह्य वथेँहे वैजयन्त प्रासाद यात कम्पा याय्फुह्य जुसां, वसपोलया ऋद्धि, उक्त अकुशल-कर्म-बलया कारणं दुर्बलता प्राप्त जुल । न्हेनुदुखुनु उपिँ खुँ तय्सं स्थविरयागु शरिया क्वेँ चुँ चुँ मिक, सुयादों थें च्वँक दायाबिल, अपिँ खुँ तय्सं समऊय् जुल आः स्थविर सिइधुंकल, धका, खुँत सकलेँ ल्याहाँ वन । स्थविरया नं जब होस वल

ध्यानया बलं शरिर यात माकथं मुँका, च्वे थाहाँवना
 ऋद्विबलं शास्ता बुद्धयाथाय् बिज्याना, सादर वन्दना यात्रा
 निवेदन यात- “भन्ते ! जिगु आयुसंस्कार मदे धुँकल । जि
 आः निर्वाण प्राप्त जुया वने” धया, । थुगु प्रकारं निर्वाण
 जुइगु अनुज्ञा कयाबिज्याना मोगगल्लायन स्थविरं अनहे
 परिनिर्वाण प्राप्त यानाबिज्यात । उगु बखतय् खुगू देवलोकेनं
 नापंतुं देवतापिं खोगु जुलः- जिमि आचार्यया परिनिर्वाण
 जुयाबिज्यात ।” उपिं देवतापिसं दिव्य सुगन्धादिया माः,
 सुगन्ध, धूप तथा नाना प्रकारयागु सिआदि ज्वना अन थ्यंकः
 वल । निन्तानवे रत्न तजागु श्रीखण्ड यागु चिता दयकल ।
 शास्ता बुद्धं स्थविरया चिता लिक्क दनाबिज्यास्ये शरिर
 चिताय् तय्के बिल । चिताया मिया प्यखे पाखेँ योजन, योजन
 थ्यंक पुष्प वर्षा जुल । देवतापिनि बिचय् मनुष्यपिं, मनुष्यपिनि
 बिचय् देवतापिं दना च्वनाच्चंगु जुल ।

न्हेह्लुतक साधु-क्रिडा उत्सव जुया च्वन । शास्ता बुद्धं
 मोगगल्लान स्थविरयागु अस्थिधातु काय्काबिज्याना वेलुवनया
 ध्वाखा न्होने चैत्य दयका बिज्यात । अले उथाय् धर्म सभालय्
 खँ जुल- “आयुष्मानपिं ! सारिपुत्र स्थविरं तथागतया न्होने
 परिनिर्वाण जुया बिमज्या, उकि वसपोलयात बुद्धया पाखेँ,
 महान सत्कार प्राप्त मजु, तर महामोगगल्लान स्थविरया
 परिनिर्वाण सत्तिकहे जुल । थुकिया निरति वसपोलयात आपलं
 सम्मान प्राप्त जुल ।” शास्ताबुद्धं वया न्येन-

“भिक्षुपिं थन च्वना छु खँ ह्लाना च्वनागु !”

“फलानागु खँ ह्लाना च्वनागु धाल ।”

“भिक्षुपि मोग्गल्लायनं, न आजक जिगुपाखे” सम्मान प्राप्त यागु खः ह्लापानं प्राप्त याह्म खः धका पूर्व जन्मया खँ कनाविज्यात ।

ख. अतीत कथा

पूर्व समय, वाराणसी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्ययाना च्वंगु सनय, बोधिसत्त्वं पुरोहितया ब्राह्मणीयागु गर्भे प्रटि-सन्धि कावल, अनंलि फिला दय्का सुथ ह्लापाना इलय् माँया गर्भे जन्म जुल । उगु समय फिनिगू योजनया वाराणसी देशय् फुक आयुध-शस्त्रया तेज प्रकाश जुल ।

काय्मचा जन्म जुगु इलय् पुरोहित छेँ नं प्याहाँ वया आकाशे नक्षत्र स्वया उकिया लक्षण खंकल । वं सिकल किः— थुगु नक्षत्र-विशेषये जन्म कागु जुया निति थ्व कुमार (—बालख) फुक जम्बुद्वीपया धनुर्धारिपिनि मध्ये श्रेष्ठतम जुइगु सीका, पुरोहित-द्यो तुइयावसेलि राजदरबारे थ्यंकःवन । उथाय् राजायाके सुखपूर्वक न्ह्यो वो मखुला धका राजायाके न्यन । राजां धाल—

“आचार्य ! जित सुख गन ? थौं राजदरबारे फुक छेँ च्वंगु—सशत्रु फुक प्रज्वलित जुया संगु खना ।”

(५)

“महाराज ! ग्यानाबिज्यायेमते । छपिनिगू राजदरबारे जक मखु । थौं सारा नगरे आयुध (= शस्त्र) प्रज्वलित जुयासंगु खः । थौं जिमिगु छेँ कुमार जन्म जुगु कारणं अथे जुगु खः धाल ।”

“आचार्य ! गुह्य मचाया जन्म थुगु प्रकारं जुल, उकिं छु जुइलय् ?”

“महाराज ! छुँ ज्वीमखु । व मचा केवल सारा जम्बुद्वीपया, सर्वश्रेष्ठहा धनुषधारी जुइ ।

“ए जुसा ज्यु आचार्य ! व बालकयात पालन-पोषणया, गुबले व तधि जुइ, उबले जित क्येनेहति ।”

महाराजां व कुमारयानिर्तिदु र्यानिति दोछि बिल । पुरोहितं व कयालि छेँ ल्याहाँ वन । व बालक जन्म जुबले आयुधया प्रकाश जुगु कारणं वया नां तःखुनु वया अबु (पुरोहितं) व मचाया नाँ ज्योति-पाल हे तल । व मचा बाँलाकहे तधि जुया बाँलाह्य हिसिदुह्य क्रमश जुया व वं । फिखुदँ दुबले व तसकं बाँलाह्य जुल । व मचाया शरिर-सम्पत्ति खना, छह्नु वया अबुह्य धाल—

“तात ! बाबु ! छ तक्षशिला वना प्रसिद्ध आचार्य याथाय् शिल्पविद्या सय्कहुँ धाल ।” वं ज्यु धया, आचार्ययात बियगु (फीस) दाँ कया, माँ बौपिन्त भागियाना, तक्षशिलाय् थ्यंकः वन । अत वना व ब्राह्मण कुमारं गुस्यात द्दोछि दाँ

बियाली, तक्षशिलाया आचार्यं याके 'शिल्प विद्या' अध्ययनयाना
 छगू हप्ताहे फुक सयका पारंगत जुल । आचार्य जुयाविज्याह्यं
 सन्तुष्ट जुया, थःगु थासय्हे खड्ग (रत्न) सन्धि-युक्त फैचिया
 न्यकुयागु धनुष, सन्धि-युक्तगु व, थःगु कवच, कंचुक, वथे
 उष्णीष विया धाल- "तात ! ज्योतिपाल ! जि बुढाजुल ।
 आः छहे थुपिं शिष्यपिन्त स्येनेगुया ।" धया, गुरुह्यं न्यास-
 शिष्यपिनं वयात भार बिल ।

बोधिमत्वं आवश्यक समयकथं अन च्वना आचार्ययाके
 थःत मागु कया वसपोल आचार्ययात प्रणामयाना, वराणसी
 देशय् ल्याहाँ वया-माँ बौपिनि दर्शन यात । उबले पुरोहितया
 काय्मचां ह्ला बिन्तयाना दनाच्वन । अबुह्यं वयाके न्येनः-

"काय्मचा ! शिल्प सय्का वेधुनला ?"

"खः अबु !"

पुरोहितं वया काय्या खँ न्येना, राजदरबारे वना
 न्येन-

"महाराज जिह्यकाय्मनं शिल्प सय्का वल । आः वया
 निन्ति छु याय् माल ?"

"आचार्य ! जिगु सेवाय् च्वनेमाल ।"

"महाराज ! वयान्ति खर्च बियेमाल ।"

"ह्लिं द्वाछि बियगु जुल ।"

पुरोहितं ज्यु धया अनं थःगु छेँ वना काय्ह सःता
धाल-

“बाबु छ जुजुयां सेवाय् च्वं धाल ।”

उखुनु निसें व पुरोहितया काय् ह्निथं द्रोछि जागिर
दैगु ज्याय् राजाया सेवाय् वनिह्य जुल । राजदरवारया
मनुष्यपिसं खिसियाय् थाले यात- “क्सिं ज्योतिपालया ज्या
छुनं मखना । ह्निथंया द्रोछि द्रोछि काइगु । वयागु शिल्पविद्या
स्वेमास्तिव” । राजां इमिगु खँ, पुरोहितयात कन । अले पुरोहितं
ज्यु महाराज धया काय्ह सित धाल काय्ह ज्यु अबु धया,
थनि ह्नेह्नुखुनु विद्या क्यनेगुजुल धका लिस बिल । महाराजं
थःगु राज्ये दुपिं धनुर्धारिपिन्त मुंकाविज्याय्माल । अले
पुरोहित वना ज्यु धाःगु खँ राजायात विन्ती यात । महाराजं
नगरे घोषणा याकेबिल, धनुर्धारिपिन्त मुंकेबिल । ख्वीद्वो
धनुर्धारिपिं मुँवल । राजायात थ्व सकले मुँवोगु खवर
वसेँलि, महाराजं नगरे घोषणा याकेबिल- “नगर वासीपिसं
ज्योतिपालया धनुर्विद्या सो वय्गु धका ।” हाकनं राजाङ्गन-
यात सजेयाकेविया स्वयं महाराज जनताया दश्वी श्रेष्ठगु
आसने विज्याना धनुर्धारिपिन्त सतिकेविया, ज्योतिपाल यातनं
सतिके छवत ।

व (ज्योतिपालं) वया आचार्य वियाहःगु धनुष, तूणीर
कवच, कञ्चुक हानं उष्णीषयात छगुलिं मेगु कापतं खनेमदयेक
तोपुया, हानं तलवार लतकेयाना, सामान्य भेषहे राजाया

न्ह्योने थ्यंका छसिलिना दनाच्चन । उथाय् धनुर्धारिपिनि
थवं थवे सल्लायात “ज्योतिपाल धनुर्विद्या केनेत वल । तर
छाय्थे विना धनुष मजोसे वया च्वन, थुकिं सिइदुकि—कीगु
धनुष काय्गु विचाः ज्वी । फिसं विइमखु ।” महाराजां
ज्योतिपालयात संबोधनयाना धाल “शिल्पविद्या क्यो धया ।”

ज्योतिपालं कापया वालं चिकाः उकि दुने च्वना थःगु
वस्त्र त्वया, कवच धारणायाणा कञ्चुक्य (शस्त्रया पोशाक
दुने) द्वाहांवन, हानं छैनय् उष्णीषतया, न्यकुथे च्वंगुदुगु
धनुषय् मूगाया रंगगु खिपतं चिना, ल्यूनेपाखे तूणीरं चिना,
खःपाखे तलवार लतकय्याना, हानं बज्रयागु च्वकादुगु तीर-
यात, लुसि द्योन्ये चाचाहुयेका, वालंचिनातःगु हतय्याना उकि
थुगु प्रकारं ल्याहाँ वल, मानु पृथ्वी तच्छयाना अलंकृत नाग
कुमार प्याहाँ वःगुथे च्वंक पिने वल । कापःया वालंचिना
तःथाय्नं प्याहाँवया वँ राजायात अभिवादनयाना, अले
छसिलिना दनाच्चन । व धनुधारी योद्धा खना जनतापि
तिं तिं ह्लुया हाले थालेयात, लापाथाना लय्ताया च्वन ।
उथाय् राजां धाल— “ज्योतिपाल ! छंगु विद्या क्यो धया ।”

“देव (महाराज) ! छपिनि धनुर्धारिपिनिपाखें प्यंगु
प्रकारयापि — क्षण-वेधी, बाल-वेधी, शब्द-वेधी, शर-वेधी,
धनुर्धारिपिन्त सःताविज्याहुँ ।”

महाराजां सतिकेबिल । बोधिसत्वं दश्वीलाक प्यकुँ-
लागु थासय् दुने मण्डप दय्का प्यंगु कुने पाखे प्यह्य धनुर्धारि-

पिन्त थनेबिया, हानं छह्य, छह्यसित स्वीद्वो स्वीद्वो धनुषया
 तीर बिइका, हानं इपिं छह्य छह्यसित, छह्य छह्य तीर बिइपिं
 तय्केबिया, अले स्वयं थः वज्रया च्वका दुगु तीर कया,
 मण्डलयागु बीचय् बीचय् दना च्वना धालः- “महाराज !
 थुपिं प्यह्यं धनुर्णारिपिसं छगू पाखँ प्यखेपाखे वानं जितः
 कयेकेब्यु । जिं इमिसं कय्कुगु वान यात रोकय्याय् ।”

महाराजां इमित धाल- “अथे वानं कय्कि ।” इमिसं
 धाल- “महाराज ! जिपिं क्षण-वेधी, बाल-वेधी, शब्द-वेधी
 शरवेधीपिं खः । ज्योतिपाल नकतिनि ल्याय्ह्यम बालक तिनि ।
 जिमिसं वयात वानं कय्के मखु धाल ।”

बोधिसत्वं धाल- “यदि सामर्थ दुसा जित कय्कि
 धाल । इमिसं ‘ज्यु अय्सा धया, छगूपाखं वानं कय्कल ।
 बोधिसत्वं इमिसं कय्कुगु वानयात थमं कय्कुगु वानया तिरं
 प्यखेनं बोगु तिरयात न्ह्याख्येपाखेनं उगुतीर-वानयात लाका
 तोत्थुलाबिल । ज्योतिपालं गथे गुगु कोठाछे दय्केबले
 घेरेयाइगुथे सिपौ, दण्डि, तार आदि मिलय्याना तइथे, उगुहे
 प्रकारं वानया छे दय्काबिल । अपिं धनुर्धारिपिनिगु वान
 फुक फुत । अले उथाय् ज्योतिपालं सीकल, वान अमिगु
 फुत धका । वं वानया तीरं छे थे च्वंकः खनेदुगुयाय मस्यंक,
 व्वाय्वना राजाया न्ह्योने दना च्ववन । उथाय् स्वयाच्वेपिं
 दर्शकत, तसकं हाला, लापाथाना, हालाहल हर्ष स्ववोपिं
 लय्ताया गुलिसिनं वस्त्र-आभरण उपहार वांछोया बिल ।

थुगु प्रकारं सोवोपिसं ब्युगु उपहार किंच्यागुकरोड धनसम्पत्ति
जम्मा जुल ।

महाराजं वयाके न्यन- “ज्योतिपाल ! थुगु विद्याया
छु नां धाइ ?

“महाराज ! बानया तीरयात रोकय् याइगु विद्या
धाइ ।”

मेपिनं थ्व विद्या सःपिं दुला ?”

“महाराज ! सारा यम्बुद्वीपय् जि छह्य वाहेक मेपिं
सुं मडु ।”

“ज्योतिपाल ! अयसा मेगुनं प्रदर्शन या ।”

“महाराज ! थुपिं प्यह्य योद्धापिसं प्यखे कुनय् दना
वानं कय्का जित वानं लाकेमफु, तर जि उपिं प्यंगू कुनय्
दना च्वना च्वोपिं योद्धा तय्त छपू वानं प्यह्योसितनं लाका-
विइफु धाल ।”

तर अपिं धनुर्धारिपिन्सं अथे दना च्वनेगु साहस
याय्मफुत । उथाय् बोधिसत्त्वं उगु प्यंगू कुनेनं केरामाँ प्यमाँ
थंकेबिया उथाय् बानया पंखाय् ह्यांगु सूत्रकां चिनाँ, थनातःगु
छमा केरामा पाखे वानं कय्कल । वानं उगु केरामायात लाका,
हानं म्येपाखे च्वंगुयातनं प्यखेपाखे च्वंगुयातनं लाकालि, हानं
ह्लापां लाकुगु केरामायात हानं वानंलाका, वान ल्याहाँवया
ह्लातिहे च्वँवल । केरामाया थाँहाँलय् सुका लाना हिनाच्वंगु
खनेदु । उकिं स्वयाच्वंपिं जनतां सहस्त्रवार घोषना सः पिकाल ।

तात ! श्व गुगु विद्या धाइ ।”

“देव ! चक्र (छ्वाख्यलं) लाकेगु विद्या धाइ ।”

“मेगु नं प्रदर्शनया ।”

वथे हे बोधिसत्त्वं वान कठी पुचः थे च्वंकः, वान खिपथे च्वंकः, वान खुसिधार्थे प्रदर्शन यात । वानया प्रासादथे च्वंक, वानया मण्डप, वानया स्वाहाने, वथे वानया पुखुली स्वां होयाच्वंगुथे वानं यानाविल । वानया पलेस्वां ह्वोगुथे च्वंकाविल । वानया वा वोगुथे च्वंकाविल । थुगु प्रकार मेपिगु निन्ति असाधारण, थुपि किनिगु विद्यायागु प्रदर्शनयाना, हानं मेपिगु निन्ति थुपि ह्वेगु तःतःधंगु वस्तुयात वानं चिरे-यानाकेन । च्यालंगु ख्वातुगु अंजीरया खोला चिरेयाना क्यन । प्यलांगु ख्वातुगु लोहयात वानं फायाविल । निलांगु ख्वातुगु सिजःया पाता । छगु अंगुल ख्वातुगु नयागु पाता । हानं नापंतुं सलंस नया पातायातनं छकलं फायाविल । हाकनं सु यागु आडि को यात, फि थनातःगु गाडियात, वथे हे तनंत पं को तयातःगु न्ह्योने वाणं कय्का ल्यूने फोचायका, ल्युनेपाखे कय्का न्ह्योनेपाखे वाण फोचाय्का केनाविल । लखय् प्यंगु प्यंगु ऋषभ, पृथ्वील्य् च्यागु ऋषभ वाणं कय्का केन । फय्यागु इशारां छगु ऋषभ तापाक च्वंगु सःयात वाणं लाकाविल । वसपोल सरभङ्ग बोधिसत्त्वया विद्या प्रदर्शनादि-याना च्वंच्चं सूर्यास्त जुल । महाराजां वयात सेनापति पद बिइगु घोषणायाना धाल— “ज्योतिपाल ! थौं समय मन्त ।

कन्हे सेनापति पद सत्कार ग्रहणयायेगु ज्वी । स खाना मोल्ह्लुया वेगु या ।” उखुनु छन्हुया खर्चकथं छगूलाख दाँ बिल ।

बोधिसत्त्वं “जित पदया इच्छा मदु” धया, किंच्यागू करोड धन सो वोपिन्सं उपहार ब्युगु ईमितहे विइकल ।

हानं तसकं बांलाक मोल्हुवन । सँ खाकल मोल्हुयालि, हानं फुक अलंकारं बांलाका, अनुपम शोभा दय्का छँ द्वाहाँ-वना, अनेक प्रकारया उत्तमगु भोजनयाना, शैय्याय् (लासाय्) थाहाँवना आराम काल । निगू प्रहर तक द्येना, द्योतुइगु प्रहरे दना मुलवर्त्ति थ्याना फय्तुत । हानं उथाय् थःगु धनुर्विद्याया आदि मध्य अन्त तकया विचारयात । वसपोलं विचायातकि— जिगु धनुर्विद्याया आरम्भय् मृत्यु दु, दश्वी काम-भोग दु, अन्त्य नरक दु । पाणातिपातया परिणाम, काम-भोग जुइ, हानं उकी आपालं-प्रमादं नरकय् उत्पन्न ज्वीगु कारण जुइ ।

महाराजां जित सेनापतिया पद बिल । जितःधँह ऐश्वर्यवानह जुई । जिह्म भार्या हानं आपालं कार्यापि म्हाय्यापि दुह जुइ । काम-भोग वृद्धि जुल धाय्वं दुष्ट्याज्य जुइगु ज्वी । जिगु निर्मित्ति थ्वहे उचित ज्वी कि— जि थुगुहे इलय् छँनं प्याहाँवना, बरू याकचाहे जंगलय् द्वाहाँवना, ऋषिपिगु प्रब्रज्या-क्रम कथं प्रब्रजित जुया वने । थुगुकथं विचायाना बोधिसत्त्व लासाँ दना, हानं सुयातनं सुचं मब्युस्ये, महलं क्वहाँ-

वया मूलगु लुखाँहे प्याहांवना, याकचाहे जंगलय् द्वाहां वना, गोदावरी नदीया तापुइ स्वंगूयोजनया ताहाकःगु खैरमाया जंगलय् बिज्यात ।

देवराज इन्द्रयात जब पत्ता लगय्जुल- बोधिसत्वं अभिनिष्क्रमण यानाबिज्यासेली- देवेन्द्रं विश्वकर्मा देवपुत्रयात सःता धाल- “तात ! ज्योतिपालं अभिनिष्क्रमण यानाबिज्यात ।

तः धंगु समागम उत्सव ज्वी । गोदावरी- तापुइ खय्रमाया जंगलय् आश्रम दयका प्रब्रजित पिन्त आवश्यक जुगु व्यवस्थायानावा धाल, उह्म विश्वकर्मा देवपुत्रं अथेहे मागु दय्काबिल ।

बोधिसत्वं अन थ्यंकालि उथाय् प्रब्रजितपि च्वनेगु थाय् ज्वी धका । व उगुहे लँ वना अन थ्यंक वन, उथाय् वँ सुँ उगु थासय् सुँहे मखंस्येली, तर अनजुलसाँ प्रब्रजितपिन्त आवश्यक थाय् वस्तु खँस्येली बिचायात- “थ्व थथे सिकल जुइफु देवराज इन्द्रं, जि प्रब्रजित ज्वी धँगु खँ सिकल ज्वी ।” उथाय् वसपोल बोधिसत्वं थःगु वस्त्र त्वोता वाँछ्वत, हानं अनदुगु ह्याउँसेच्वंगु वल्कल चीवर पुना, छगू बोहलय् अजिन (=मृग) छयंगु पाछाया, हानं थःगु सँ जटाकथं चिना, बोहलय् कोलिपाछाया, ह्लाहातय् खुरपा दुगु कठी कया पर्ण-शालाँ प्याहांवया चक्रमण-भूमि थाहांवना, तकःमछि थुखेँ उखे, उखेँ थुखे चाहिला । प्रब्रज्या श्री नं वनयात शुशोभितयाना-बिज्यात । वसपोल योग-विधियाद्वारा, प्रब्रज्या जुया ह्ने ह्ने

दुखूनूया दिनय्-अष्ट समापत्ति ध्यान व पंच अभिञ्जाआदि
 ध्यान प्राप्त यानाविज्यासे, फल-मूलमाला भपाविज्याना
 याकःचाहे च्वनाविज्यात ।

(उखे) वसपोलया माँ वौपिं, मित्र, सुहृद वथेहे
 थःथितिपिनं वयात मखनाँ खोका-खोया मालाजुल । छह्य
 जंगलवासी मनुनं- “खैर माया जंगले-आश्रमय् बोधिसत्वयात
 खना, सिइका वया माँ वौपिन्त कन । पुरोहितं महाराजयात
 कन । राजां अय्जुसा सोवनेवा धया वया मां वौपिं नापं व्वना,
 मापिं मनुत फुकं व्वना उह्य वनवासी (मनु) नापं वँ क्यना
 वंगु लँपुं वना गोदावरी नदीया तीरे थ्यंकःवन । उथाय्
 वसपोल बोधिसत्वं नदीया तापुइविज्याना आकाशय् फय्तुना
 धर्मोपदेश विया, उपिं सकलयात आश्रमय् दुकयाविज्यात ।
 अननं वसपोल तपस्वी आकाशय् फय्तुनाहे काम भोगादिया
 दोष क्यनाविज्यासे धर्मोपदेश यानाविज्यात । उथाय् महाराजा
 प्रमुख वया माँ वौ अन वोक्क धर्म खँ न्येना प्रब्रजित जुया
 विज्यात । ऋषि-गणपिसं चाहुयेका बोधिसत्व अनहे
 च्वनाविज्यात ।

वसपोलपिं अन जंगलय् च्वंगु खँ जम्बुद्वीपय् सकभनं
 फैलेजुल । देशे दक्क जनतापिं व राजापिनं सकलेँ अन वया,
 वसपोल बोधिसत्वया पाखेँ प्रब्रजित जुल । अन आपालं
 जनपिं दत । क्रमशः इमिगु संख्या तःद्वोमच्छि दयावन । अन
 सुं गुह्येसिया काम-भोग सम्बन्धी क्रोध सम्बन्धी, अथवा

बिहिंसा सम्बन्धी, संकल्प-बिकल्प मने उत्पन्न जुइवं, वसपोल बोधिसत्व उथाय् वना, इमिगु न्ह्योने आकाशय् च्वनाविज्यासे इमित धर्मोपदेश विद्या क्लेश निवारण ज्वीगु-योग-विधि कना विज्याइ । वसपोलया उपदेशानुसार अभ्यासयाना समापत्ति प्राप्तयाना, निष्णात (=ज्ञाता) जुयाच्वंषि प्रधान शिष्यपि ह्नेह्य दुः- सालिस्सर, मेण्डिस्सर, पव्वत, कालदेव, किसवच्छ, अनुसिस्स व नारद । लिपा जुयाववं उगु खैरमाया जंगलय् आश्रमं जायावन । ऋषिपिनि च्वनेगु थाय्त्कनं मदयावन ।

उथाय् बोधिसत्वं सालिस्सरयात सःता धाल-

“सालिस्सर ! थ्व आश्रमं ऋषिपिगुनिन्ति थन थाय् मगानावन ।” छ जुलसां थुपि ऋषिपि व्वनावना चण्ड-प्रद्योत राजाया राज्य- “लम्बचूलक कस्वेया आश्रय च्वंहुँ धयाविज्यात । उह्य ऋषिजुं ज्यु हवस् धया, वसपोल बोधिसत्या वचनयात स्वीकार याना- अले द्दोलंदो ऋषिपि नाप व्वनायंका, अन च्वंविज्यात । हानं श्रद्धां वयावं च्वंषि दुबले उगु आश्रमय् जाल । अले बोधिसत्वं मेण्डिस्सर धयाह्य शिष्ययात सःता धाल- “सुरट्टजनपदया सिमानाय् सातोदिका नाँया नदी दु छं थुपि ऋषिपि व्वना उगु नदिसिथय् च्वंहुँ धया- विज्यात । थुगुहे प्रकारं स्वकः खुसिनं- पव्वत धयाह्य ऋषिजु- यात महाअटवी धैथाय् अंजन पर्वत दु उगु पर्वतया आश्रय च्वंहुँ धया छ्वयाविज्यात । प्यकखुसि कालदेव शिष्ययात-‘दक्षिण- पथय् अवन्ति राज्य धन-शैल नाँया पर्वत दु, छ ऋषिपि व्वना

अन च्वंहुँ धाल । हानं लिपा बोधिसत्व च्वंगु खैरमाया-आश्रम
 ऋषिपिमं जाल । उक्त न्यागु थासयूनं द्वोलंद्रो ऋषिपिं दुगु
 जुल ।

अनं लिपा-किस-वच्छ, धयाह्य ऋषिजु बोधिसत्वया
 वचनकया दण्डकीराजाया प्रदेशय् कुम्भवती नगरे सेनापतिया
 आश्रय नं उद्यानय् च्वनाविज्यात । नारद धयाह्य ऋषि
 मज्जिम देशय्-अरंजरगिरि नां या पर्वत-शृङ्खलाय् च्वना-
 विज्यात । अनुसिस्स (लिपायापिं शिष्यपिं) बोधिसत्वयाथाय्हे
 च्वनाविज्यात । उगु समय दण्डकीराजां- “छह्य सत्कार-प्राप्त
 वेस्यायात पदं च्युत यानाबिल । व चाचाहिला उद्यानय् थ्यंकवल
 अन वँ- वसपोल किसवच्छ तपस्वीयात खन । सोचेया- “थ्वहे
 मभिगु जुल भापा । वयागु ह्यय्हे ई फाना मोक्षहुया वने धया ।
 व वेस्यां दतिवन् याःगु वखतय् ह्यापालाक इ बुयावोगु इ
 किसवच्छ तपस्वीयागु जटाय्हे फाना, हानं दतिवननं वयागुहे
 जटाय् वांछ्वयालि, अले थः मोल्हुया वन । वयात हानं राजां
 लुमंका व नगर सोभिनियात ह्यापायागु पदय् प्रतिष्ठित याना-
 बिल । वँ मूर्खताया कारणं- “मभिमेसियागु छैनय् इ फानागु-
 लिहे जित जिगु पद प्राप्त जुल धया सूचना बिल । वयां
 छुँ दिन समयलिपा राजां पुरोहितयात पदं च्युत यानाबिल ।
 व राजपुरोहितं उह्य बेस्यायाथाय् वना न्येनः- “छंत गथेथाना
 ह्यापाया पद प्राप्त जुल ?” वयागु उत्तर थथे बिल- “राज-
 उद्यानय् स्वेहे अमंगलह्येसिया छैनय् इ फानालि धाल ।”
 पुरोहितनं वना, उगुहे प्रकारं व तस्वीयागु छैनय् इ फाना

बल । महाराजं वयातनं वयागु ह्लापायागु पदय् प्रतिष्ठित
यानाविल ।

लिपा समय बितय्जुया वन । व राजाया मत्यन्त-
देशय् विद्रोह जुयाविल । व राजां सेनापि ब्वनां युद्ध याय्त
प्याहां वन । मूर्खह्य पुरोहितं राजायाके न्येन-महाराज !
छपिनि जय त्याकेमासिवोला अथवा पराजय ?” “जय”
धासेंली, पुरेहितं धाल- “उद्यानय् छह्य स्वेहे अमंगलह्य
च्वना च्वंगु दु, वयागु छेँनय् इ फानावा ।” राजां पुरोहितया
खँ यात मानय्याना, राजां आज्ञाबिल- “जिनापँ वोपिसं
अमंगलह्ये सिगु छेँनय् थुकलँ बियावा ।” थथे धया उद्यानय्
(-वगीचाय्) वना दतिवन याना, दकलय् ह्लापां स्वयम्
महाराजांहे वयागु जटाय् थुकलंबिल (इफात) दतिवन् नं
अनहे बांछोया, मोल्हुल । राजाया सेनापतिपिसंनं अथेहे यात ।
इपिं सकलेँ वनेधुंका- सेनापतिं तपस्वीयात खन । अलय्
वसपोल तपस्वीयागु छेँनय् च्वंगु दतिवन् लिकाय्केबिल ।
तपस्वीयात मोह्लहुइकेविया, न्येन- “राजायात छु ज्वी ?”
“आयुष्मान् ! जिगु मनय्जा छुँ दुःखमता । तर देवतापिं कुपित
ज्वी धुंकल । थनि ह्नेन्दु खुनु सारा राष्ट्र अराष्ट्र ज्वीगु
जुल । छ थनं याकनं बिस्युँवना, मेथाय् वनेगुया ।” व सेना-
पति ग्याना, अनं वया राजायात धाल । राजां वयागु खँय्
विश्वस मया । अले वं छुं मधास्ये थःगु छेँवना, थःजहान
मचाखाचा ज्वना बिस्युँवना मेगु देशय्हे वंगु जुल ।

सरभंग शास्तायात जब उगु ज्वीगु खँ बिघ्न सिइका,

वसपोलं मेपिं निह्य ल्याय्हापिं तपस्वीपिन्त छोया किस-वच्छ
तपस्वीयात दुलय् तथा आकाश मार्ग थःच्वँथाय् ह्यकेबिल ।
उगु देशे च्वँहा राजा युद्धयाना विद्रोहिपिन्त ज्वंका थःगु
सहरे लयहाँ वल ।

राजा थःगु देशय् ल्याहाँ वयधुंका देवतापिसं ह्वापां
वावय्काबिल । उगु वर्षातँ (वावोगुलिं) फुक सिर्इपिं निगु
शरीर च्वीकः यंकल, अले शुद्धगु फि दुगु थासय् (भूमी)
दिव्य-स्वाँयागु वर्षा जुल । उपिं स्वाँया द्योने माय् यागु वर्षा
जुल । माय्या द्योने दाँया वर्षा जुल । वथेँहे दाँया द्योने
दिव्य आभरणादि (तिसा) यागु वर्षा जुल । मनूतय्सं लय्-लय्
ताया लुँयागु तिसा मुंके थालेयात । उगु बखतय् इमिगु
शरीरे नाना प्रकारया प्रज्वलित (चमकय् जुगु) सशस्त्रादिया
वर्षात जुल । मनुत फुक टुकरा-टुकरा जुयावन । अलय्
वयागु द्योँने च्यानाच्वंगु मिया वर्षात जुल । वयांनं द्योँने तसकँ
ह्याउँस्ये-ह्याउँस्ये च्वंक च्याना च्वंगु ह्लोहँ फाया वर्षा जुल ।
वयांनं द्योँने ख्वीगु योजनया उगु देशया थाय्यात पुरे जुगु
सूक्ष्मगु फियागु वर्षात जुल । थुगु प्रकारं ख्वीगु योजनया
राष्ट्र (=देश) मदयावन । उगु देशया थुगु प्रकारं नाश-
जुयावंगु सारा जम्बुद्वीपय् प्रसिद्ध जुल ।

उगु राष्ट्रया लिक्क राज्य यानाच्वँपिं स्वह्य राजापिं
कालिग, अट्टक वथेँ भीमरथपिसं स्वचय्यात— “न्येनातयागुदु,
पूर्वकालय् वाराणसी देशय् कलाबू धयाह्य काशीराजां क्षान्ति-

बीदी तपस्वीया बिरूद्धे अपराधयाना पृथ्वील्य दुने धसय् जुया वन धंगु, उगुहे प्रकार नामक्रीट राजां तपस्वीयात खिचतय्सं न्याका (स्यागु) पापं, सहस्त्रबाहू अर्जुन अंगीरसया प्रति अपराधी जुया, हानं आः दण्डकी राजां किसवच्च ऋषिया प्रति अपराधी जुया स-राष्ट्र फुक विनाशयात प्राप्त जुल । जिमिसं मस्युकि उपिं प्यह्यं राजागणपिं गन वना जन्म कावनज्वी । वसपोल सरभंगशास्तानं सिवाय, मेपिं सुनानं कने फँगु मखु । वसपोलयाथाय् वना न्योवने ।” इपिं स्वह्यं राजापिं तधंगु ठाट-वाट कथं प्रश्न न्येनेगु निमित्त प्याहाँवन इपिं राजापिं थः थःपिं याकचा कथंहे सोचेयाना प्याहाँ वना च्वना धका । इपिं महारापिं गोदावरी नदीया सिथय् समागम जुल । इपिं राजापिं थः थःगु रथं क्वहाँवया, स्वह्यं राजापिं छगुहे रथे च्वना गोदावरीयागु तापुइ थ्यंकः वन ।

उगु बखतय् पाण्डु-वर्ण कम्बल शिलासनय् च्वना च्वँहा देवराज इन्द्रया मनय् न्हेगु प्रश्न याय्गु बिचार उत्पन्न जुल । वसपोलं सोचय्यातकि— ‘सरभंग शास्ता छह्यतोता, मेपिं सुनावं सदेव लोकयनं, थुपिं प्रश्नयागु उत्तर विइफँगु मखु । जिं वसपोलयाकेहे थुपिं प्रश्नयागु खँ न्येने । उक्त स्वह्यं राजापिनं प्रश्न न्येनेगु निमित्तह्य गोदावरीया तापुइ थ्यंकवल । इमिगु प्रश्ननं जिहे न्येनाबिइ ।” थथे सोचय्याना वसपोल देवराज इन्द्र निगू देवलोकया देवतापिसं चाहुयका देव-लोकं क्वहाँबिज्यात ।” उखुनुहे किवच्छ ऋषिजुया देहान्त जुल । वसपोलया शरीर-कृत्य (=संस्कार) याय्या निति

प्यंगु थासंनं द्वालंद्वो ऋषिगणपिं मुँविज्यात । वसपोलपिसं
 किसवच्छ ऋषियागु डाह संस्कार यायेत चन्दनयागु चिता
 दय्का, शरीरया अग्निसंस्कारयात । च्यानाच्चंगु चितायाँ
 प्यख्यपाखें वागु योजन भूमिस, दिव्य कुसुम स्वाँयागु वागात ।

बोधिसत्व वयागु शरीर-कृत्य (=संस्कार) सिधय्का
 आश्रमय् द्वाहाँविज्याना, उपिं ऋषिपिंगु हृदय शान्तना
 विया च्वना च्वन । उक्त नापलाय् धका बोपिं राजापिनं
 नदोयागु सीथे थ्यंक वोबलय् महासेना-बाहन-तुर्य्य बाजा थात ।
 बोधिसत्वं बाजासः तासेँलि अनुशिष्य तपस्वी यात सःता धाल-
 “तात ! वना सोहुँ- थ्व छुकियागु सः ख ?” व लःयागु घः
 ज्वना वन । अन थ्यंका उथाय् व ऋषिजुँ उपिं स्वह्य
 महाराजापिं खँस्येलि व ऋषिजुँ इपिं राजापिंके प्रश्न यायाँ
 ह्लापाँया गाथा धाल-

अलङ्कता कुण्डलिनो सुवत्था,
 वेलुरिय मुत्ता थरूखग्गबद्धा ॥
 रथेसभा तिट्ठथ, के नु तुम्हे,
 कथं वो जानन्ति मनुस्स लोके ॥१॥

[अलंकृत कुण्डल दुपिं, बाँलागु वस्त्र पुना वोपिं
 बिल्लोर तथा मोतियागु माः आदि छायापा युक्त खङ्ग धारण
 याना च्वंपि हे रथया स्वामीगण । दिनादिसँ छिपिं सु खः ?
 छलपोलपिन्त लोकय् छु धया सम्बोधन याइगु खः,] ॥१॥

व ऋषिजुया खँ न्येना, उर्पि राजार्पि रथं क्वाहाँ वया
 उथाय् ऋषिजुयात नमस्कारयाना दना च्वन । इर्पि राजार्पि
 मध्ये अट्टकराजां वसपोल ऋषिजु नाप मागु खँ ह्लाना
 निपूगु गाथा धाल-

अहं अट्टको, भीमरथो पनायं,
 कलिगराजा, पनउगगतो अयं ॥
 सुसञ्जतानं, इसिनं दस्सनाय,
 इधागता पुच्छिता येम्ह पञ्हे ॥२॥

[जि अट्टकखः थ्व भीमरथ ख, हानं थ्व प्रसिद्ध
 कलिगनरेश खः । जिर्पि थन शंयमी ऋषिर्पिगु दर्शन याना,
 वसपोलर्पिके प्रश्न न्यनेगु निम्ति वया च्वनागु खः] ॥२॥

उह्य तपस्वीं उत्तर बिल- “महाराज ! ज्यु धया ।
 गन वे मागु खः छलपोलर्पि अनहे वल । मोल्हुया, आरामकया,
 आश्रमय् वना, ऋषिर्पिन्त प्रणामयाना शास्तयाके प्रश्न
 न्यनेगुया ।” हानं वसपोल नाप खँह्लाय धुंका, लःयाघः ह्लोना,
 तःलय् पाखेया लः हुया च्वँच्वँ, अमिसं आकाशपाखे वेवराज
 इन्द्रयात खन । गुह्योसिया नाप देवराजया पुच दुगु खः, हानं
 गुह्य एरावतयागु म्हेच्वना वोह्य खः, आकाशं क्वाहाँवया
 च्वंगु जुल । वँ देवराज इन्द्रनाप खँह्लाल्लौं स्वपूगु गाथा
 धाल-

वेहासयं तिष्ठति अन्तलिक्खे,
 पथद्धुनो पण्णरसे व चन्दो ॥
 पुच्छामि तं यक्ख महानुभाव,
 कथं नं जानन्ति मनुस्सलोके ॥३॥

[अय् आकाशय् , अन्तरिक्षय् च्वँहा ! अय् पूर्णिमाया
 चन्द्रमा समानहा, आकाशय् जुया च्वँहा ! अय् महाप्रतापि
 यक्ष ! जि न्यना च्वना- मनुष्य लोकय् (मनुष्यपिसं छपिन्त
 छु धका सम्बोधन याइगु खः) ॥३॥

थ्व खँ न्यना देवराज इन्द्रं प्यपूगु गाथा धाल-

यं ग्राह देवेसु सुजम्पतीति,
 मघवती नं ग्रानु मनुस्स लोके, ॥
 स देवराजा इदं अज्ज पत्तो,
 सुसञ्जातानं इसिनं दस्सनाय ॥४॥

[गुम्हेसित देव-लोकय् 'सुजम्पति' धाइगु जुल, हानं
 मनुष्य-लोकय् 'मघवा' व जि देवेन्द्र थौं थन सुसञ्जत (संयमि-
 पिं) ऋषिपिनिगु दर्शन याय्गु निर्ति वयागु खः] ॥४॥

अले उथाय् देवराजं धाल- "ज्यु, सहाराजपि जिगु
 ल्युल्यु वा ।" अमिशं लःघःत ज्वना, आश्रमय् द्वाहाँ वना,
 लःघ माथाय् तथा, स्वहा जुजुपिं व देवराज इन्द्रया प्रश्न
 न्यनेगु निर्मित्त वोयाच्चँगु खँ बोधित्वयात कन । वसपोल

बोधिसत्व ऋषि पिनिगु दश्वी तधंगु मण्डपय् बिज्यात ।
 स्वह्यं राजापि वना ऋषिगणपिन्त प्रणामयाना, छसिलिना
 फय्तुत । देवराज इन्द्रनं क्वहाँवया, ऋषिगणपिगु न्ह्योने वया,
 ह्ला ज्वजपा ऋषिपिगु स्तुति यायां न्यापूगु गाथा प्रार्थना
 मात-

दुरे सुता नो इसयो समागता
 महिद्धिका इद्धिगूणप पन्ना, ॥
 वन्दामि ते, अयिरे पसन्न चित्तो
 ये जीव लोक, एत्थ मनुस्स सेट्ठ ॥५॥

[जिमिसं मेपिनिपाखे न्येना महान् ऋद्धि गुणादियुक्त
 ऋषिपिनिगु आगमन जुयाच्चन धैगु । हे आर्यपि ! जि प्रसन्न
 चित्त जुया छपि सकल यातनं गुपि लोकय् श्रेठपि जुयाबिज्यात
 जि प्रणाम याय् ॥५॥

थुगु प्रकारं ऋषिगणपिन्त प्रणाम याना, फय् तुइगुया
 खुगु दोषं वचय्जुया, देवराज इन्द्र छसिलिना फय्तुल ।

देवराज इन्द्र अथे ऋषिपिसिकं क्वे फय् वैगु पाखे च्वंगु
 खना, कोकालिह्य शिष्ये खुपुगु गाथानं धाल-

गन्धो इसीनं, चिरदक्खितानं.
 काया चुतो, गच्छति मालुतेन ॥
 इतो परकम्म, सहस्सनेत्त,
 गन्धो इसीनं, असुचि देवराज ॥६॥

[ताकाल-प्रब्रजित ऋषिपिङ्गु शरीरं प्यहाँवोगु फय्या
धानं गन्ध क्वेपाखे वनिगु ज्वी । हे सहस्रनेत्र ! थुकिं वचेजु ।
हे देवराज ! ऋषिपिनिगु गन्ध, दुर्गन्ध युक्त जुइ ॥६॥

गन्धो इसीनं, चिरदक्खितान,
काया चुतो, गच्छतु मालुतेनं ॥
बिचित्त पुष्पं, सुरभिं व मालं,
गन्धं एतं पाटि कंढाय भन्ते ॥
न हेत्थ देवा, पटिक्कूल सञ्जिञ्जानो ॥७॥

[चिंर-प्रब्रजित ऋषिपिङ्गु शरीयागु गन्ध वहेवसानं
फय्यागु वेगं क्वेपाखे वंसां । भन्ते ! जिमिसं थुगु गन्धयात
बिचित्र नाना प्रकारया स्वांयागु मा यागु सुगन्ध समान
भापिया च्वने । देवतापिन्त थुकी प्रति-कूल भावना
जुइमखु] ॥७॥

थुलि धयालि, हानं निवेदनयात— “भन्ते अनुसिष्य !
जि तघंगु उत्साहं प्रश्न न्योवया च्वना जिमत वचन बिया-
बिज्याहुँ ।”

उह्य ऋषिजुं देवराज इन्द्रया खँ न्यनालि आसनं,
दना ऋषिगणपिके अनुज्ञा काकाँ निपू गाथा धाल—

पुरिन्ददो भूतपती यत्तस्सी,
देवानं इन्दो मघवा सुजम्पती ॥
सदेवराजा असुर (गण) प्पमह्दो,
भोक्तं आकंखति, पञ्च पुच्छितं ॥८॥

(२५)

को नेव इमेसं, इध पण्डितानं,
 पञ्हे पुठो निपुणे ब्याकरिस्सति ॥
 तिण्णं च रञ्जं मनुजाधिपानं,
 देवानं इन्दस्स च वासवस्स ॥६॥

[ध्व पुरिदद, भूत-पति, यशस्वी, देवेन्द्र, मघवा,
 सुजम्पति, असुरपिंगु मर्दन याइह्य देवराज इन्द्र प्रश्न न्यनेगु
 अनुज्ञा माय्काच्चन] ॥८॥

[थन उपस्थित थुपि पण्डितपि मध्ये सुनां थुपि स्वह्य
 राजापिंगु व तथा देवराजापिंगु वथे देवराज इन्द्रयागु सूक्ष्म
 प्रश्नादिया उत्तर बिइगु जुई] ॥९॥

थुगु खँ न्यना ऋषिगणं धाल- 'मित्र ! अनुसिस्स !
 छ पृथ्वील्य दनाच्चना, पृथ्वी मखँहथे तुँ खँल्लानाच्चन,
 सरभंग शास्ता तोता, मेपि सुनां थुपि प्रश्नयागु उत्तर बिइ-
 फइ ?" धया, ध्व गाथा धाल-

अयं इसी सरभंगो तपस्सी,
 यतो जातो विरतो मेथुनस्सा ॥
 आचरिय पुत्तो, सुविनीत रूपो,
 सो नेसं पञ्हानि, वियाकरिस्सति ॥१०॥

[ध्वसपोल तपस्वी सरभंग ऋषि खः । बालकाल-
 निसेहे मैथुन-धर्म विरतह्य खः । आचार्यया-पुत्र ख । विनय
 खः, वसपोलहे ध्वयागु प्रश्नया उत्तर बिइ] ॥१०॥

थये धया ऋषिगणपिसं अनुशिष्यहोसित धाल-
 “मित्र ! छँहे शास्तायात प्रणामयाना, ऋषिर्पिगु आधारे
 देवराज इन्द्रयानिर्मित प्रश्न न्यनेगु अनुज्ञा कयाव्यु ।” वँ ज्यु
 धया, स्वीकारयाना, शास्तायात वन्दनायाना, प्रश्न न्यनेगु
 वचन पवना निम्न गाथा धयाविज्यात-

कोण्डञ्ज पञ्हानि विया करोहि,

याचन्ति तं इसयो साधुरूपा ॥

कोण्डञ्ज एसो मनुजेसु धम्मो,

यं बुद्धं आगच्छति एस भारो ॥११॥

[हे कोण्डञ्ज (गोत्र) प्रश्नया उत्तर व्यु । साधुरूप
 ऋषि-गणपिसं छर्पिके प्रार्थना यानाचचन । हे कोण्डञ्ज (गोत्र)
 थ्वहे मनुष्यपिनि थिति खः कि गुह्य थकालिह्य जुइ, उह्यसितहे
 थ्व भार वैगु खः] ॥११॥

अले बोधिसत्वं वचनविया लिपायागु गाथा
 धयाविज्यात-

कताव कासा, पुच्छन्तु भोन्तो,

यं किञ्चि पञ्हं, मनसाभिपत्थितं ॥

अहं हि तं तं वो विया करिस्सं,

जात्वा सयं लोकं, इमं परं च ॥१२॥

[छिमित वचनबिया च्वना । छिमिसकसिया मने
छु छु न्यनेमास्तिवो प्रश्न न्यों । जिहे थुगुलोकया वथे
परलोकया स्युह्य जुयानिति उगु प्रश्नया उत्तर बिइ ॥१२॥

थुगु प्रकारं आज्ञा प्राप्त जुसेली देवराज इन्द्रं थःगु
थःगु मनेच्वंगु प्रश्न न्येन । थुगु अर्थया प्रकाशित यानाबिज्यासे
शास्तानं धाल-

ततो च मघवा सकको अत्थदस्सी पुंरि ददो,
अपुच्छि पठमं पडहं, वड्चासि अग्निपत्थितं ॥१३॥

किसु बधित्वा, न कदाचि सोचति,
किस्स प्पहानं, इसयो वण्ण धन्ति ॥
कस्सीध वुत्तं फरुसं खमेथ,
अक्खाहि मे कोण्डञ्ज एतमत्थं ॥१४॥

[अले 'मघवा', 'शक्र' अर्थदर्शी, पुंरि दद, देवराज
इन्द्रं गुमुमने दुगु खः, उगु ह्यापांगु प्रश्न न्येन] ॥१३॥

[छुकियात मदेका छ्वेगुलि गबलेहे पश्चाताप चाय्-
मालिमखु? छु वस्तु (स्वभाव) यात त्यागयाय्गुली
ऋषि-गणपिसं प्रशंसा याइगु ज्वी? स्वेगु कडागु वचनयात
सहयाय्मालि? हे कोण्डञ्ज (गोत्र) जित थ्व खँ कना-
बिज्याहुँ] ॥१४॥

अले प्रश्नया उत्तरबिया धाल-

कीधं वधित्वा न कडाचि सोचति,

मख्खप्पहानं इसयो वण्णयन्ति ॥

सम्बेसं वत्तं फरुसं खमेथ,

एतं खन्ति उत्तमं आहु सन्त्ते ॥१५॥

[तँयात श्यानाच्छ्वेगुलिं, गबलेहे पछुताय्मालिमखु ।
ऋषि-गणपिसं ठो गयात त्याग याय्गुली प्रशंसा यानाविज्याइ ।
सकसियागु कडागु वचनयात सहयाय्मागु जुल- सन्त पुरुषपिसं
थुकियातहे उत्तमगु शान्ति धयाविज्यात] ॥१५॥

देवराज इन्द्रं-

सक्काहि द्विन्नं वचनं तितिविखतुं

सबिसस्स वा सेट्ठ नरस्स वपि ॥

कथं नु हीनस्स वचो खमेथ,

अक्खाहि मे कोण्डञ्जा एत मत्थं ॥१६॥

[थःमु बरावरयापिं, अथवा थःसिकं श्रेष्ठपिगु, थुपि
निगु प्रकारयापिं जनपिगु वचनयातजा सहयाय् फुगु जुल ।
हे कोण्डञ्जा (गोत्र) ! जित थ्व धयाविज्याहुँ कि- थःसिकं
क्वेयापिगु वचनयात गथे सहयाय्गु ?] ॥१६॥

बोधिसत्व-

भया हि सेट्टस्स वचो खमेथ,

सारम्महेतु पन सबिसस्स ॥

यो चीध हीनस्स वचो खमेथ,

एतं खन्ति उत्तमं ग्राहु सन्तो ॥१७॥

[थः स्वया तधंपिगु (कडागु) वचन भयनं सहयाइगु जुयाच्चन । बराबर पिनिगु ल्वापु ज्वीगु भयं । थ्व गुगु थः-स्वयानं क्वयोपिनिगु वचनयात सहयाय्गु, थुकियातहे सन्त-पुरुषपिसं उत्तमगु शान्ति धका धाइ] ॥१७॥

थ्व खँ न्यना शक्रं धाल- “भन्ते ! ह्लापाँजा छपिसं धाल- “सकसियागु वचनयात सहयाय्मा धका... हानं लिपा धयाबिज्यात थ्व गुगु थःस्वया क्वयोपिनिगु वचन यात सहयाय्मागु... उगु थुकि पूर्वापर (—ह्लापालिपायागु) खँ मिलय्मजु ।” बोधिसत्वयागु उत्तर खः- “शक्र ! लिपायागु खँ जिं थ्व नीच जातिपिनिगु खः, सियका इमिगु कडागु वचन सह याय्गु बारे कना, हानं छाया धाःसा मनुत खने मात्रं प्राणिपिनिगु श्रेष्ठता आदिया सिकेफैगु मखु, थुकिया निर्मित ह्लापाँगु खँ कना ।” हानं विना सतसंगत, केवल खा खनेमात्रं प्राणिपिनिगु तःधं-चिधं आदि सिके घैगु तसकं थाकु । थुगु खँया स्पष्ट याय्यानिति गाथा धाल-

कथं बिजञ्जा चतुमद्वरूपं,
 सेदं सरिक्खं अथवापि हीनं ॥
 विरूप रूपेण, चरन्ति सन्तो,
 तस्माहि सम्बेसं, वचो खमेथ ॥१८॥

[दनेगु फय्तुयेगु आदि प्यंगू प्रकारया आचरणादिहे
 थ्व गथे सिइकेफैगु- गुह्य श्रेष्ठ खः, गुह्य वरावरिह्य खः,
 हानं गुह्य थःस्वयां क्वयोह्य खः ? श्रेष्ठ जनपिनं कुरूप
 अवस्था (=स्वभावं) चाःहिला ज्वी । थुकियानिति फुक-

सियागु वचनयात सहयाय्माःगु] ॥१८॥

थ्व खँ न्यना देवराज इन्द्र-सन्देह-रहित जुल । अलय्
 वँ प्रार्थनायात- “भन्ते ! थुगु शान्तिया महात्मा कनाविज्याहुँ ।”

बोधिसत्व-

न हेतं अत्थं महती पि सेना,
 स राजिका युञ्जमाना लभेथ ॥
 यं खन्तिमा सप्पुरिसो लभेथ,
 खन्तीबलस्स उपसमन्ति वेरा ॥१९॥

[राजा सहित तधंगु आपलं सेनापिसनं गुबलेसं युद्ध-
 यानानं उगु वस्तुयात प्राप्त याय्फैमखु, गुगु क्षमा-शील-

सत्पुत्रं प्राप्तवाना कथाविज्याइगु खः । क्षमाहे वैर शान्त
जुइ] ॥१६॥

थुगु प्रकारया बोधिसत्वयागु क्षमाया महिमा प्रकाश
यानाविज्याबले, अन वयाच्चैपिं राजापिसं सोचय्यानाविज्यात-
“देवराज इन्द्रं थःगु जक प्रश्न यानाच्चनी । कीत न्यनेगु
अवसर मव्यु ?” शक्रं इमिगु आश्रय सिइका, थमं विचायानागु
वाकिगु प्यंगु प्रश्न मन्योस्ये इमिगु जिज्ञासा न्होने तय्हल-

सुभासितं ते अनुमोदियानं,
अञ्जं तं पुच्छामि, तद इधं ब्रूहि ॥
यथा अहु दण्डकी नालिकीरो,
अथ अञ्जुनो, कलाबु चापि राजा ॥
तेसं गतिं ब्रूहि सुपापकम्मिनं,
कत्थुपपन्ना इसिनं विहेठका ॥२०॥

[छलपोलयागु सुभाषितयात अनुमोदन यानालि, जिं
मेगुनं प्रश्न न्यना च्वना,- उगु जित कनाविज्याहुँ । दण्डकी
(राजा) नालिकीर राजा, अर्जुन तथा कलाबु राजा पिनि
छु जुल ? इपिं पापिपिंगु गति कनाविज्याहुँ । ऋषिपिन्त कष्ट
व्युपिं गन उत्पन्न जुल ? ॥२०॥

थुगु प्रकारया उत्तरबिया बोधिसत्त्वं न्यापू गाथा धाल-

किसं पि वच्छं अवकिरिय दण्डकी,
उच्छिन्नमूलो सजनो सरट्ठो ।
कुक्कुलनामे निरयह्मि पच्चति,
तस्स पुल्लिगानि पतन्ति काये ॥२१॥

यो सञ्जाते पब्बजिते अवञ्चसि,
धम्मं भणन्ते समणे अदूसके ॥
तं नालिकीरं सुनखा परत्थ,
संगम्म खादन्ति विफन्दमानं ॥२२॥

अथ अञ्जुनो निरये सत्तिसूले,
अवंसिरो पतितो अद्धपादो ॥
अंगीरसं गोतमं हेट्ठयित्वा,
खन्ति तर्पस्सि चिर ब्रह्मचारिं ॥२३॥

यो खण्डसो पब्बजितं अछेदयि,
खन्ति वदन्तं समणं अदूसकं ॥
कलाबु चि उपपज्ज पच्चति,
महाभितापं कटुकं भयानकं ॥२४॥

एतानि सुत्वा निरयानि पण्डितो,
अञ्जानि पापिट्ठतरानि चेत्य ॥
धम्मं चरे समण ब्राह्मणेसु,
एवं करो सगं उपेति ठानं ॥२५॥

[दण्डकी राजाँ किसवच्छ (तपस्वी) यागु शरीरे गुगु इफाना (अनादर) यात, उकिं याना व राजा तथा वया प्रजापि हानं उगु देश फुकं विनाश जुयावन । व राजा कुक्कुल नाँगु नरकगामिं कर्मभोग दुःख सिया च्वन । वयागु शरीरे मिया ज्वालां पुका च्वनेमागु कर्मविपाकं (नरकय् दुःख भोग यानाच्वन) ॥२१॥

[गुह्य नालिकीर राजां धर्मोपदेशक, निर्दोष, संयत, प्रब्रजित श्रमणपित ठगय्यात, उह्य राजायात परलोकय् खिचात फुक मुना न्याना (वयागु) ला नया च्वनिगु अले व छटपटय्जुया च्वनीगु जुल] ॥२२॥

[क्षमाशील, चिर ब्रह्मचारी; तपस्वी अंगीरस गौतम यात कष्ट ब्युगु कारणं अर्जुन शक्ति-शूल धयागु नरकय् छ्घोँ क्वे तुती च्वे लाका दुःख भोग यानाच्वन] ॥२३॥

[गुह्य कलाबु राजां क्षमाशील, निर्दोष प्रब्रजित श्रमणयांत (शस्त्रं) कुचा-कुचा याना पालाबिल, उह्य राजा महान् ताप-युक्त, सहयाय् मफुगु भयानक अवीची नरकय् लाना मि छ्वोया च्वंगु दु] ॥२४॥

[पण्डित (जन) पित्त मा कि- थुपिं नरकादिया खँ न्यना, हानं थुजागु खँ सीका थ्व सिकं भयानकगु नरकादि मेगुनं नरक दु धका, श्रमण-ब्राह्मणपिगु प्रति धर्माचरण याय्गु । थथे याय्गुलिं स्वर्ग लाभ जुइ] ॥२५॥

थुगु प्रकारं उथाय् बोधिसत्त्वं प्यह्य राजापिन्त
छु जुल (पाप-कर्मयाफल) कनाबिज्यात, अले इपिं स्वह्यं
राजापिं, छुँ-सन्देह मद्दुपिं जुल ।

अले उथाय् देवराज इन्द्रं थःगु बाकिगु प्यंगु प्रश्न
न्यना गाथाधाल-

सुभासितं तं अनुमोदियानं,
अञ्जं तं पुच्छामि, तद ईङ्गु ब्रूहि ॥

कथं विधं सीलवन्तं वदन्ति,
कथं विधं पञ्जावन्तं वदन्ति ॥

कथं विधं सप्पुरिसं वदन्ति,
कथं विधं नो सिरि नो जहाति ॥२६॥

[छर्पिगु सुभाषितया अनुमोदनयायां, मेगुनं प्रश्न
न्यने- उकियागु उत्तर व्यु । गुजापिं मनुतयत्त शीलवान् धका
धाइ ? गुजापिं मनुतयत्त प्रज्ञावान् धका धाइ ? गुजापिं
मनुतयत्त सत्पुरुष धका धाइ ? गुजापिं मनुतयत्त सौभाग्यं
तोति मखु ?] ॥२६॥

थुगु प्रश्नया उत्तरबिया बिज्यास्ये बोधिसत्त्वं प्यपु
गाथा धयाबिज्यात-

कायेन वाचाय च योच सञ्जातो,
मनसा च किञ्चि न करोति पापं ॥
न अत्यहेतु अलिकं भणाति,
तथाविधं शीलवन्तं वदन्ति ॥२७॥

गम्भीर पञ्जां मनसाभिचिन्तयं,
नाचचाहितं कम्म करोति लुद्धं ॥
कालाभतं अत्यपदं न रिञ्चति,
तथाविधं पञ्जावन्तं वदन्ति ॥२८॥

यो वे कतञ्जा कतवेदि धीरो,
कल्याणमित्तो दह्लभत्ति च होति ॥
दुक्खितस्स सवकच च करोति विच्चं,
तथाविधं सप्पुरिसं वदन्ति ॥२९॥

एतेहि सब्बेहि गुणेहि उपेतो,
सद्धो, मद्दु, संविभागी वदञ्जा ॥
संगाहकं सखिलं सण्हावाचं,
तथाविधं नो सिरि नो जहाति ॥३०॥

[गुह्य काय, वाक् तथा मनं संयमिज्जी, हानं मननं
छुं पाप-कर्म याइमखु, वथे तुं स्वार्थया नितिं कूठ खँल्लाइमखु-
उजाह्य व्यक्तियात सदाचारी धाइगु जुल] ॥२७॥

[गुह्येसें मनं गम्भिर प्रश्नयात सोचेयाइ, गुह्य लोभ-
यागु बसय् लाना आत्म-हितयागु बिरुद्ध याइमखु, क्रमश
अवसर यात ह्लातं वंके बिइमखु, उजाह्य मनुयात प्रज्ञावन्
धका धाइ] ॥२८॥

[गुह्य कृतज्ञज्वी, कृत-उपकारया बदला पुलिह्य ज्वी,
कल्याणप्रियह्य जुइ, दृढ-भक्तिमानह्य जुइ, दुःखी पिनिगु
उपकार याय्गु निर्मित्त उत्साह दुह्य जुइ- उजाह्य मनुयात
सत्पुरुष धाइ] ॥२९॥

[थुपिं फुक गुणयुक्त गुह्य श्रद्धावान् जुइ, मृदुभावज्वी,
संविभागीज्वी, प्रज्ञावान् ह्यज्वी, संग्राहकज्वी, मधुर-भाषीज्वी
स्निग्ध, (नरमस्वभावह्य) ज्वी-उजाह्यमनुयात श्री ऐश्वर्यं
तोतिमखु] ॥३०॥

थुगु प्रकारं बोधिसत्वं आकाशय् चन्द्रमा प्रकाशजुया
च्चोथे प्रश्नयागु उत्तर बिल । थ्वयांलिपा शेष-वाक्किगु प्रश्न
हानं उकियागु उत्तर खः-

सुभासितं ते अनुमोदियानं,
अञ्जं ते पुच्छामि, तद इद्धं ब्रुहि ॥
सीलं सिरि चापि सतं च धम्मा,
पञ्जा च कं सेट्टतरं वदन्ति ॥३१॥

(३७)

[छर्पिगु सुभाषित यात अनुमोदनयाना, जिं छर्पिके मेगु प्रश्न न्यना च्वना व कनाविज्याहुँ । शील, सौभाग्य, सत्पुरुषपिगु धर्म व प्रज्ञा— थुकि सर्वश्रेष्ठ गुगु खः ?] ॥३१॥

पञ्जाहि सेट्टा कुसला वदन्ति,
नक्खत्तराजारिव तारकानं ॥
शीलं सिरी चापि सतं च धम्मा,
अन्वायिका पञ्जावतो भवन्ति ॥३२॥

[अर्थ— कुशल जनपिसं प्रज्ञायातहे श्रेष्ठ धका धाइ । थ्व तारागण्य चन्द्रमायागु समान खः । शील, सौभाग्य तथा सत्पुरुषपिगु धर्म प्रज्ञावान् पिनिगु ल्युल्यु वइगुज्वी] ॥३२॥

सुभासितं तं अनुमोदियानं,
अञ्जं तं पुच्छामि, तव इंधं ब्रुहि ॥
कथं करो कित्तिकरो किं आचरं,
किं सेवमानो लभतिध पञ्जं ॥
पञ्जाय दानि पटिपदं वदेहि,
कथं करो पञ्जावा होति मच्चो ॥३३॥

[छर्पिनि सुभाषितायागु अनुमोदन याय् । मेगु खँ न्यना च्वना.....उगु कनाविज्याहुँ । गथे याय्बले, छु आचरणं

तथा गुजागु संगतं मनुतय्त प्रज्ञाया लाभ ज्वी ? आः प्रज्ञा-
यागु लँ कनाबिज्याहँ । मनु गथे प्रज्ञावान् जुइफै] ॥३३॥

सेवेथ वद्धे निपुणे बहुस्सुते,
उग्गहको वा परिपुच्छको सिया ॥
सुणेय्य सक्कच्च सुभासितानि,
एवंकरो पञ्जावा होति मच्चो ॥३४॥

स पञ्जावा कामगुणे अवेक्खति,
अनिच्चतो दुखतो रोगतो च ॥
एवं विपस्सी पजहाति छन्दं,
दुक्खेसु कामेसु महन्भयेसु ॥३५॥

स वीतरागो पविनेय्य दोसं,
मेन्तं चित्तं भावये अप्पमाणं ॥
सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्डं,
अनिन्दितो ब्रह्मं उपेति ठानं ॥३६॥

[गुह्य (ज्ञान) वृद्ध ज्वी, गुह्य दक्षह्य खः, गुह्य
बहुश्रुतह्य खः, उजापि मनुतय्गु संगतया । उह्यसेँ ग्रहण
याइह्य, वथेहे प्रश्न न्यनिह्य जुइगु । वयागु सुभाषितयात
मनबिया न्यनिह्य जु । अथे याय्गुलिं मनु प्रज्ञावान्ह्य
जुइ] ॥३४॥

[गुह्य प्रज्ञावान्-काम-भोगादियात् अनित्य, दुःख हानं रोग धका सिइकाकाइ, उगु दुन्वःरूप, भय-रूप, काम-भोगया प्रति थःगु आसक्ति त्यागयानाञ्छोइ] ॥३५॥

[व बीत-राग, द्वेष-मुक्तह्य जुया सिमाना मदुगु मैत्रीयागु भावना याईह्य ज्वी । व फुक प्राणिपिगु निर्मित्त दण्ड-त्यागीह्य जुया, निर्दोष जीवन वितय्यायां ब्रह्म-लोक्य प्राप्त ज्वीह्य ज्वी] ॥३६॥

थुगु प्रकारं बोधिसत्वं काम-भोगादियागु दोष प्रकट (उपदेश) यानाबिज्यासेलि, उरिं स्वह्य विशाल काय, महाराजापिनि तात्कालिक रूपं कामभोगादिया प्रति आशक्ति नष्ट जुया वन । थ्व सीका बोधिसत्वं इमिगु प्रशंसायायां गाथा धाल-

महिद्धियं आगमनं ग्रहोसि,
तव-म-अट्टका भीसरथस्स चापि ॥
कालिगराजस्स च उगतस्स,
सब्बेसं वो कामरागो पहीनो ॥३७॥

[तधंगु खँ जुल । छिमिगु, भीमरथयागु, उग्रतेज कालिग राजायागु, सकसिया काम-भोगादिया प्रति, तात्कालिक रूपं आसक्ति फुकक मदया वन] ॥३७॥

थये न्यना राजापिसं बोधिसत्वयागु स्तुति याया
गाथा धाल-

एवं एतं परचित्तवेदी,
सब्बेसं नो कामरागो पहीनो ॥
करोहि आकासं अनुगहाय,
यथा गतिं ते अभिसम्भवेम ॥३८॥

[थुगु प्रकारं छपिसं मेपिनिगु चित्तयागु स्वभाव
सीकाबिज्यात । जिपि सकसियागु काम-भोग सम्बन्धी आसक्ति
मदयावन । कृपा तथा, जिमित प्रब्रजित ज्वीगु अनुज्ञा बिया-
बिज्यहुं, गुकि जिपिनं छपिगु गतियात प्राप्त ज्वीमाः] ॥३८॥

इमित (= राजापिन्त) वचनबिया बिज्यासे बोधिसत्वं
न्ह्योने च्वंगु गाथा धयाबिज्यात-

करोहि ओकासं अनुगहाय,
तथा हि वो कामरागो पहीनो ॥
फरथ कायं विपुलाय पीतिया,
यथा गतिं मे अभिसम्भवेथ ॥३९॥

[छाय्धासा छिमिगु काम-भोग सम्बन्धि आसक्ति
(तत्कालिक रूपं) मदयावंगु खःसा, छिमित करुणापूर्वक
वचन बियाच्चना- (प्रब्रज्या ग्रहण) या । सारा शरीरे तःधंगु

प्रीतिया अनुभवयानाच्चं, गुकि जिगु अवस्थाया अनुभव
याय्फय्कि ॥३६॥

ध्व खँ न्यना इपि राजापिसं स्वीकारयाना विज्यास्य
गाथा धाल-

सब्बं करिस्साम तवानुसासनि,
यं तं तुवं वक्खसि भूरिपञ्जो ।
फाराम कायं विपुलाप पीतिया,
यथागति ते अभिम्भवेम ॥४०॥

[हे महान् प्रजा ! गुगु-गुगु छपिसं आज्ञा विद्,
जिमिसं छपिगु फुक आज्ञायात पालन याय् । जिमिसं फुक
शरीरे न्यकंहे तःधंगु प्रीतिया अनुभव यानाकाय्, गुकि जिमिसं
छपिगु अवस्थायागु अनुभव याय्फैगु खः] ॥४०॥

बोधिसत्वं इमि सेनापिन्त नं प्रब्रज्याबिया ऋषिपिन्त
माःगु प्रेरणाबिया धयाविज्यःत-

कतायं वच्छस्स किसस्स पूजा,
गच्छन्तु भोन्तो इसयो साधुरूपा ॥
शानेरता होथ सदा समाहिता,
एसा रती पब्बजिस्स सेट्ठा ॥४१॥

[वच्छ किच्छयागु पूजा जुल । आ छिपि साधुरूप
ऋषिगणपि थःथगु आश्रमय् हँ । न्ह्याबले हे एकाग्रचित्तजुया

ध्यानय् रतय्जुया च्वँ । प्रब्रजितपिनि थ्वहे श्रेष्ठ अनुरक्ति
खः] ॥४१॥

ऋषिपिसं वसपोलयागु वचन शिरेछुनाकाल, अले
बसपोलयात नमस्कार याना, दनावना, थःथःगु थासय् वन ।
शक्र देविन्द्रनं आसनं दना, बोधिसत्वयागु स्तुतियाना ह्लाबिन्ती-
याना, सूर्ययात नमस्कारयाना, बोधिसत्वयात नमस्कारयाना
सपरिषर्दपि ल्याहाँ वन ।

थुगु खँयात सीका शास्ता (बुद्धं) थुगु गाथा धया-
बिज्यात-

सुत्वान गाथा परमत्थसंहिता,
सुभासिता इसिना पण्डितेन ॥
ते वेदजाता अनुमोद माना,
पक्का देवा देवपुरं यसस्सीनो ॥४२॥

गाथा इमा अत्थवती सुव्यञ्जना,
सुभासिता इसिना पण्डितेन ॥
यो कोचि इमा अट्टिकत्वा सुण्येय,
लभ्थे पुब्बापरियं विसेसं ॥
लद्धान पुब्बापरियं विसेसं,
अदस्सं मच्चुराजस्स गच्छे ॥४३॥

(४३)

[पण्डित ऋषिद्वारा कनाविज्यागु अर्थ-पूर्ण गाथात न्यना, उर्पि अर्थयागु अवबोधयाना, अल्य् उकियागु अनुमोदन याना यशस्वी देवगण देव-लोक्य् विज्यात] ॥४२॥

[पण्डित ऋषिद्वारा कनाविज्यागु थुपि अर्थ-वान वथे सुब्यञ्जन-युक्त गाथायागु सुँ गुह्येसेँ एकाग्र चित्तयाना न्यनि, इमिसं प्रथम-ध्यान आदि लाभयाना काइ, हानं इमिसं लाभ-याना कया मृत्यु-राजयागु सीमायात पार जुया वनी] ॥४३॥

थुगु प्रकारं शास्ताबुद्धं अर्हत् ज्वीपिंगुहे लक्षकथं कनाविज्यासे- “भिक्षुपि न आजक खः किन्तु ह्यापानं मोगल्लानयागु दाह-क्रिया यागु समय पुष्प-वर्षा जुल” धया जातकयागु क्रम मिलेयाना विज्यास्य-

सालिस्सरो सारिपुत्तो, मेण्डिस्सरो च कस्सपो,
पब्बतो अनुरूद्धो च कच्चायनो च देवलो,
अनुसिस्सो च आनन्दो, किसवच्छो च कोलितो ॥
सरभंगो बोधिसत्तो, एवं धारेथ जातकं ॥४४॥

[सालिस्सर सारिपुत्र ख, मेण्डिस्सर काश्यप, पर्वत अनुरूद्र, देवल कच्चायन, अनुशिष्य आनन्द, किसवच्छ, कोलित, हानं सरभंगजा, बोधिसत्वहे जुल- थुगु प्रकार जातकया (बाखँ) सिइके मागु जुल] ॥४४॥

★ ★ ★

(४४)

लेखकया प्रकाशित सफूत-

१. नामाष्ट शतकम् - (संस्कृत श्लोक नेपालभाषा)
२. टेलकताहगाथा - (पालि श्लोक नेपालभाषा)
३. गिरिमानन्दसूत्र - (पालिगाथा नेपालभाषा)

कविता-नेपालभाषा:-

४. बुद्धोपदेश मध्यममार्ग, ५. मुग्धाजीवनी, नेपालभाषा
६. बुद्धधर्म- ज्योति प्रकाश, (कविता प्रार्थना)

नेपालभाषां प्रकाशित सफूत-

७. पटाचारा जीवनी ८. मेण्डक महाजन दुतियावृत्ति
९. ज्योति यमहाजन १०. महाकप्पिनस्थविर कथा
दुतियावृत्ति
११. कुम्मासपिण्ड जातक १२. विलारकोसिय जातक
१३. सप्तबोधयङ्ग धर्मभावना १४. अनित्य भावना
१५. सुधा भोजन जातक १६. हत्थिपाल जातक
१७. महाबोधि जातक १८. आदित्त जातक
१९. साधिन जातक २०. कण्ह जातक
२१. गङ्गमाल जातक २२. सोननन्द जातक
२३. काम जातक ब २४. हत्थिपाल जातक दुतियावृत्ति
जनसन्ध जातक
२५. गिरिमानन्द सूत्र २६. सरभङ्ग जातक
दुतियावृत्ति

काव्यात्मक बुद्ध जीवनी (नेपालभाषा) ले० महाप्रज्ञा

सफू देगु थाय्:- गणमहा बिहार, येँ, नेपाल

मुद्रक : नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, फोन नं. २२ १० ३२